

Oponentský posudek rigorózní práce

autor rigorózní práce: Mgr. Petr Dostalík, Ph.D.

téma rigorózní práce: Řecká filosofie a její vliv na římskou právní vědu

Práce Petra Dostalíka se zabývá tématem, které je již dlouhodobě předmětem odborných diskusí a které si i nadále zaslouhuje pozornost. Váže se k samotné podstatě římského práva, které, tak jako i celá římská říše, postupně vznikalo pod vlivem množství sociálních, politických, hospodářských, ale také geografických, náboženských a mnohých dalších jevů, jež jednotlivé instituty římského práva postupně formovaly. Jelikož vývoj římského práva vedeme až k samotným počátkům římského státu, je důležité poznat, jaký byl rozsah mimoprávních faktorů, které se na vývoji římského práva podílely. S rostoucí velikostí římské *civitas* a narůstajícím počtem nových obyvatel, z nichž mnozí přicházeli ze stále vzdálenějších končin Evropy, se ani tak sebevědomé město, jako Řím, nemohl ubránit konfrontaci s etniky, jejichž zvyklosti se lišily od těch římských a které nezdávka byly v různých oblastech pokročilejší (např. peněžní oběh, mořeplavba, technické vynálezy apod). Pragmatická povaha Římanů v tomto směru často vedla k přijímání cizích poznatků, nebo přinejmenším k jejich akceptaci. Všeobecně známý je tak vliv Féničanů i Kartaginců na římskou mořeplavbu, stejně jako vliv Řecka na architekturu, umění a řečnictví. V oblasti práva se to projevilo nejen v mase práva, zvané *ius gentium*, ale pravděpodobně přímo i v oblasti *ius civile*, což je právě oblast, kterou se zabývá práce Petra Dostalíka.

Rigorózní práce je rozdělena de facto do tří částí. V první části se autor věnuje obecné historii, resp. interakci římské a helénské civilizace, včetně politických vztahů a vojenských střetů. Zmíněny jsou makedonské války, včetně milníku v řecko-římských vztazích – bitvy u Pydny v roce 168 př. n. l., které přivedly množství Řeků do Říma a podnítily zájem Římanů o helénskou kulturu. Dále je zmíněna kolonizace Sicílie, později první římské kolonie a první

mezinárodní kontakty mezi oběma státy, k jejichž počátku patří spojenecké smlouvy ze 4. století př. n. l.

Ve druhé části, která začíná čtvrtou kapitolou, je těžiště celé práce. Autor se zde věnuje nejznámějším i méně známým pramenům a institutům, o nichž existují dohady o jejich ovlivnění řeckým právem. Autor se primárně věnuje přirozeně dvěma známým tématům v tomto směru, a to Zákonu 12 desek a *lex Rhodia de iactu*.

Pokud jde o Zákon 12 desek, autor zmiňuje odborný diskurs ohledně vlivu řeckého práva na tuto kodifikaci. Cituje pak pasáže z pramenů (Cicero, *Digesta ad.*), které řecký vliv prokazují. Přesto nakonec autor dopívá k závěru, že tvrzení antických autorů o inspiraci řeckým vzorem, je třeba považovat spíše za legendu.

Lex Rhodia de iactu autor spojuje se silícími obchodními vztahy mezi Řeckem a Římem. Námořní doprava byla významnou součástí obchodování ve středozemní oblasti, o čemž svědčí velké množství vraků, které ještě dnes nalzáme na dně Středozemního moře. Autor dovozuje, že Římané nerecipovali řecké normy, upravující škodu způsobenou při námořní dopravě jako celek, nýbrž jí přizpůsobili vlastnímu právnímu řádu, zejména pak jí přiblížili obsahu nájemní smlouvy.

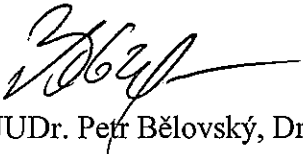
Mimořádně zajímavá je pak pasáž, v níž autor pojednává o kontextu vývoje římské kauzy. Nachází paralely v řecké filosofii, která se zabývala otázkami příčiny a následku. Helénské pojetí kauzy pak proniklo do římského práva skrze stoické učení, které vycházelo z Aristotela a které si získalo mezi Římany velkou oblibu. Vlivy této koncepce pak autor sleduje až do moderního československého a českého práva 20. století, které v tomto směru podrobuje stručné analýze.

Celkově lze práci Petra Dostalíka hodnotit jako vynikající. Kombinuje vědeckou syntézu s tvůrčím hodnocením, při které autor prokazuje dobrou znalost tématu i schopnost srozumitelně vyjádřit své závěry. Práce je přehledná, s logickou strukturou, jejíž hlavní části

jsou odděleny dílčími závěry. Jakkoli činí velkou část práce část věnovaná spíše mimoprávním vlivům na římskou společnost, je kontext těchto pasáží jasný a vhodně uvádí právní tematiku. Z hlediska hlavního tématu není práce vyčerpávající, což autor také přiznává v závěru práce. Nicméně základní body vztahující se k tématu práce jsou popsány dostatečným způsobem, jak co do rozsahu, tak co do hloubky. Při své práci se autor opřel o dostatečný počet odborné literatury (převážně té, u nás dostupné) i pramenů, o čemž svědčí i obстойný poznámkový aparát.

Z výše uvedených důvodů proto práci doporučuji k ústní obhajobě.

V Praze dne 29. ledna 2013

doc. JUDr. Petr Bělovský, Dr.